

значення й уможливллює сприйняття права як комплексного інструменту регулювання суспільного життя.

Таким чином, означена МНП фокусується на формально-юридичних аспектах, однак її реалізація базується на практико-орієнтованому підході, спрямованому на розвиток юридичного мислення й навичок прийняття обґрунтованих правових рішень.

Формування навичок критичного мислення учнів 7 класу в навчанні історії

Г. В. Серова,
*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

Із 2024-2025 навчального року учні 7-х класів вивчають предмети / курси базового предметного циклу в межах громадянської та історичної освітньої галузі. Розроблені модельні навчальні програми з історії, зокрема, авторів О. І. Пометун, Т. О. Ремех, Н. М. Гупан, Ю. Б. Малієнко, Г. В. Серова, стали основою для створення нової навчально-методичної літератури.

Державний стандарт базової середньої освіти визначає формування умінь працювати з різними видами історичної інформації як обов'язковий результат навчання. Учні мають уміти: аналізувати й критично оцінювати джерела історичної та суспільно значущої інформації; добирати, класифікувати, аналізувати та синтезувати інформацію з історичних джерел; визначати достовірність історичних джерел і різних інтерпретацій подій; розпізнавати способи маніпулювання інформацією та ознаки пропаганди тощо.

Робота з історичними джерелами є ключовим елементом розвитку критичного мислення. Вона перетворює учня з пасивного споживача на активного дослідника. У ході дослідження доведено, що структура і зміст курсу історії України для 7 класу, реалізовані у підручнику авт. О. І. Пометун, О. В. Дудар, Н. М. Гупан, забезпечують формування цих навичок через добір різноманітних джерел і практичні методи роботи з ними, а саме: розвиток мислення через аналіз: здійснювати критичний аналіз джерел – розрізняти літописні легенди (наприклад, про заснування Києва, смерть Олега від коня) та реальні історичні факти (розвиток поселень, майнове розшарування); оцінка версій та обґрунтування: аналізувати різні версії походження терміна «Русь», обґрунтовуючи найбільш вірогідну; причиново-наслідкові зв'язки: визначати «Чому?» (Чому виникла потреба у владі князя? Чому християнство не поширилося за часів Аскольда?); аналіз контексту та мотивації: аналізувати, хто був зацікавлений у владі князя чи в появі варягів, та оцінювати успіх політики князів (наприклад, за умовами угод з Візантією); аналіз термінології: розуміти необхідність пояснення термінів (наприклад, трактування Русі-України Михайлом Грушевським) та їхнє значення для сучасної ідентичності.

Визначено, що здатність самостійно формулювати завдання (скласти тести / хронологічну задачу) є вищим рівнем розвитку критичного мислення, адже це

вимагає від учня глибокого засвоєння матеріалу, відокремлення головного від другорядного та синтезу інформації.

Таким чином, курс історії України уможливлює опанування учнями 7-го класу не лише новими знаннями, а й ключовими навичками критичної оцінки інформації історичного змісту, що є життєво необхідними в умовах сучасного цифрового простору та протистояння пропаганді.